

heden. Har Staten Ret og Pligt og Magt til at gribe ind overfor en akut Krise, har den lige saa stor Ret og Pligt og Magt til at gribe ind overfor en kronisk Lidelse, som det nuværende Samfunds Fejl medføre. Jeg tror, at det, der skete den 15. Februar 1908, bidrog til — og derover glæder jeg mig —, at der var mere Ørenlyd for vore Krav angaaende Statens Forpligtelser overfor Arbejdsløsheds-Problemet baade i Foraaret 1908 og i Foraaret 1909, end der ellers vilde have været.

Men vi fra vor Side drage videregaaende Konsekvenser af det, der er sket. Naar det ærede Medlem fra Æbeltoft stemplede det nuværende Forretningsliv saaledes, som han gjorde, som ikke værdigt for Staten at have med at gøre, mene vi, at vi bør se at komme bort fra denne Samfundsordning saa hurtigt, som Udviklingen tillader det. Det var i og for sig et naturligt Maal, Staten satte sig den 15. Februar 1908, nemlig at garantere alle Sparere deres Indskud. Det er en naturlig Ting, at der er en absolut Garanti for alle Sparekasseindskud, thi der staar her store Interesser paa Spil, der staar Menneskeliv og Menneskeskæbner paa Spil. Det er naturligt at kræve, at Samfundet skal være saaledes indrettet, at der er absolut Garanti for Sparerne. Og det har vist sig, at det ikke kan ske ved den private Ordning af disse Affærer. Frikonkurrencen og den private Kapitalisme medføre en Svindel og en Raaddenskab, som gaar over alle Grænser, og som ved Bankkrisen, og hvad den har medført, er bleven afsløret for alles Øjne. Jeg haaber, denne Afsløring aldrig maa blive glemt.

Vi have hørt om disse Ting i de store Lande. Nu lærte vi, at vi ere ikke en Smule bedre herhjemme. Forholdene ere noget mindre, men efter Landets Størrelse ere Tilstandene ikke bedre her end andetsteds. Vi havde med næsten Rædsel læst om de store Finansdramaer i Amerika. Jeg husker en Bladskildring, som maaske ogsaa staar adskillige ærede Medlemmer nærværende, for en Del Aar siden om en amerikansk Milliardær, som sad paa et Hotelværelse i Paris og havde indrettet et Telegrafbureau i Værelset ved Siden af. Han spillede hele Formiddagen paa Telegrafan, han sendte Ordre over til Børsen i Wallstreet, og da denne interessante Formiddagsbeskæftigelse for ham var endt, havde han mangedoblet sin Formue. Men samtidig vare Tusinder og atter Tusinder

af hans amerikanske Medborgere ruinerede, og den Eftermiddag knaldede Revolverskuddene i New York og rundt omkring i Amerikas Byer. Der var en Lærerinde, en Droskekusk, en Middelstandsmand o. s. v., som gik ruinerede hjem, blottede for alt og ikke havde andet tilbage end Selvmordet. Det var en Afsløring af Verdenskapitalismen, og saaledes er Verdenskapitalismen. Men de sidste Aars Bankkrise har vist os, at naar vi tage Hensyn til vore smaa Forhold, ere vi ikke Spor af bedre herhjemme. Saa er Samfundstilstanden her lige saa bundraadend, saa kan der ogsaa hos os svindles Millioner og Millioner bort.

Og hvad er det for Millioner, der svindles bort? Hvad er det for Værdier? Værdier komme jo kun ved menneskeligt Arbejde. Det er Udbyttet af menneskeligt Arbejde, Udbyttet af det danske arbejdende Folks Arbejde, som paa denne Maade svindles bort af Banker og Penge mænd o. s. v., og hvorved der forvoldes det arbejdende Samfund uhyre Tab. Det er utaalelige, uholdbare Tilstande. Jeg tror derfor, det ikke gaar for de andre Partier, der saa stærkt betone den principielle Samfundsforskel mellem dem og os, at blive ved at leve paa denne principielle Forskel. Den principielle Forskel mellem de Herrer og os er den, at de holde paa det Samfundssystem, der afføder en saadan raadden Tilstand, hvorimod vi kæmpe for et Samfundssystem, hvorved man kommer bort fra denne Raaddenskab. Vi gaa gerne til Kamp for denne principielle Forskel mellem dem og os, vi tro, at en stedse stærkere offentlig Mening vil staa paa vor Side, paa vore Princippers Side.

I Virkeligheden betyder den nuværende Ordning kun, at Folket endnu ikke er vokset op til Myndighed. Jeg drager af det, der er sket, den Slutning, at allerede nu indenfor det bestaaende Samfunds Rammer er der ikke det mindste i Vejen for at sikre Sparerne f. Eks. deres Indskud, at sikre en ganske anderledes Orden og Soliditet i disse Forhold, end der nu er, ved at selve Staten, Samfundets øverste Organ, det højeste, fineste og stærkeste Organ, hele Folkets fælles Repræsentant, organiserer Bank- og Sparekasseneset. Jeg har før nævnt det, og jeg peger blot derpaa. Det var ved Hjælp af Postvæsenet, ved Postsparekasser den letteste Sag af Verden at indrette Statssparekasser, der gav absolut Garanti for alle Sparere, og det er ogsaa gennemført i an-